

La tria

per ANDREU LONCÀ

Trenta anys de 'Camí de sirga'

Enguany es compleixen els trenta anys de la publicació de *Camí de sirga* de l'enyorat Jesús Moncada. L'àmic Gabriel Pena ho ha recordat en un bon article.

De *Camí de sirga*, la primera novel·la del mequinensà que dubtà fins al darrer moment si dedicar-se a la pintura – era un bon pintor! – o a la novel·la, diré que la grossa ambició del novel·lista d'abastar un món total a través de l'epopeia de la memòria li ha llevat un nombre major de lectors perduts en els viaranys de les anades i tornades de la sintaxi complexa del record.

Des de la meua biografia –i m'excusaran els lectors aquesta confiança que consideraran ingènua i egocentrista– la novel·la de Jesús

Moncada sobre la vella Mequinensa va ensopegar-me en els primers anys bulliciosos i esperançats que vaig viure a la ciutat de Lleida.

Recordo prou bé com vaig veure a l'aparador de la llibreria Caselles la fesomia del mequinensà ja prou granat que llavors no coneixia gens fora dels contes que havia publicat amb prou ressò.

Va ser gràcies a la generositat de Xavier Garcia, que dirigia la revista *Urc*, una tarda de tardor anàrem a la vora del pantà de Mequinensa a entrevistar a peu de riu el novel·lista afable que havia descobert el català literari en una traducció de Xavier Benguerel de *Le cimetière marin* comprada en la llibreria Guimet de Lleida.

Vam conèixer un home honest, d'esquerres, catalanista, cordial, solitari, somrient, franc. Un tipus bon jan que contava com les anguilles del riu sortien tallades per les guillotines de la central del pantà amb esfereïment bíblic.

Parlàrem a la vora de l'Ebre, ara molt quiet, a la vora d'un lloc que ell, des de la felicitat, recordava molt diferent. Allà on hi havia aigua ell hi recordava horts; on hi havia un buit ple de runa, ell hi recordava un poble sencer ple de veus batut pel cerç.

Sempre m'he planyut que en el trasllat de casa vaig perdre la cinta de l'entrevista. Moncada parlava d'una manera que evocava moltes hores de conversa: una manera de viure en què la sociabilitat amable era un dels ingredients més visibles. Potser n'hi havia altres de més tenebrosos i difícils, però aquest era molt plaent: el plaer de contar. Vaig saber que a casa tenien botiga de queviures; que ell de petit escoltava darrere la porta les converses de les dones que hi venien. Va aprendre que com més fluixet parlaven més interessant i coent era el que explicaven.

També m'ha sabut greu que anys després, quan vam presentar a Lleida les seues *Calaveres atònites*, la seua darrera obra publicada, no vaig quedar-me a sopar amb ell per certes collonades que ara penes que provenen de la creença il·lusòria que sempre hi haurà una altra oportunitat.

Recordo la seua cara demanant-me si venia al festí de la conversa. Ara des de la memòria comprenc aquesta al·lucinada velocitat del temps humà des dels embrions enjogassats cap a les calaveres atònites.